

БИСТИҢ КАНДИДАТТАРЫВЫС

Бо хүнерде соңгулда кампаниязының шийитирлэг үе-чадазы чоруп турар. Бистин Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш чер-чер Советтериниң депутаттарына депштитирген кандидаттарын бүртүкээр дөстүп турар болгаш кандидаттар соңгукчулары-биле ужуражышкынын агазлаа. РСФСР-ниң Дээди Совединиң депутаттары кандидаттарына депштитирген шийтер чалаачы Виктор Николаевич Микшен, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Даргазы Байкара Шожубеена Долчамаа соңгукчулар-биле ужуражышкынын дүүн агазлаа. Эп Микшен Хову-Аксынын, а эп Долчамаа Тес-Хем районун соңгукчулары-биле ужурашкан.

Депштитирген кандидаттарын соңгукчулар-биле ужуражышкынын соңгулда белекелдиг база бир чугула үе-чадазы болгаш политиктиг чугула кампания. Ол ужуражышкынар совет кижилериниң бодунуң күнүсүн эргелен башкаларына киржигешиңиз база бир илергейлешкини болгаш баулуз улуучу совет демократияның пинымының бадыткалы боар. Эрге-чагырга органдарында депштитир турар кандидаттары-биле ужуражышкынарга соңгукчулар Советтериниң, оларның күескомпарияның, аймактыг органдарының, тус-тус депутаттарын айма-чоруду-газын бүгү талазы-биле аналзатп, экономиканы, культу-тургуушкуну экижидерин, чоннуң материалдыг бол-гаш культуруг деңгээли бидериниң база бистин ажи-дымыста бар четистерин чалдырып талазы-биле бот-тарынның үнелиг санал-оңалдарын бээрлер. Чер-чедер пар-тия, совет органдар кандидаттарын соңгукчулар-биле ужуражышкынарга аналзатп бидер деңгээл эрттирип, соңгукчуларын чалгыларын эа-харысаалгалы көрүп, оларны түнел кылган, амыралага ботандырылган хемчег-лерин амыр хүлээлгилер.

Партия, совет болгаш хой-пийти органдарына анал-гаш агитирулалар, соңгулда уластары агитаторларын болгаш политинформаторларын хой салып армиянын чер-чер Советтериниң депутаттарына депштитирген канди-датын соңгукчуларга таныштырып, эрге-чагырга органдарына соңгукчулар чоннуң төлөтпг оолдар, кыстары — де-путаттарын кандидаттары дөстү агитацияны калбартырыпче мобилизациялар хүлээлгилер.

Чоннуң депштитирген үндүрген кандидаттары дөрге, комму-нистерин болгаш партия кижигүнери эстериниң бисиге бисиге кандидаттары болуп. Эрткен соңгулдада бисиге, бо чылдың июнь 13-те болуп соңгулдага эрге-чагырга-нын чер-чер Советтериниң 113 депутаттың пемей соңгукчу бис. Пийтизи-биле РСФСР-ниң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиңге база чер-чер Советтериниң депутаттарын канди-датына 3161 кижини депштитип. Оларны 120-ан Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң, 740 кижини район Советтериниң депутаттарына бадыладылар.

Эрге-чагырга органдарына соңгукчу депутаттарын са-лымын өзүп турары республиканың чурткагы чонунуң са-лымын көндүп турарын болгаш совет демократияның улам-мңай хөгжүп оарын тодаргай бадыткап турар.

Бистин чуртувустун уластарының бисиге пайыралымын, бузулбас чачымы экиниң база бир илергейлешкини — ком-мунистерин болгаш партия кижигүнери эстериниң бисиге кандидаттарына чоннуң эң төлөтпг болгаш хуудууг оол-дар, кыстары депштитиргенер. Оларнын хой кезип бүд-үрүлгө ажалдап турар ажалычарын, тараачылар болгаш чонданың интеллигенцияны төлөткелчир.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң база чер-чер Советтериниң депштитиргенери аразында республика типо-графиязының ажалычы А. Г. Игилева, № 48 тууг эргелешкини ажалычы Т. В. Хертек, Ак-Довурак хоорайны туугузу Р. П. Ипанова, иракы Токунуң илп белекел-чир Н. Н. Савин, «Мекетей» совхозтун саанчызы М. Ф. Мартыненко, «Кок-Тей» совхозтун күш ажалычы Н. Ф. Ванюкова, Ленин орденниң «Кызыл тараачын» колхозтун саанчызы комсомолчу З. П. Баир, Эрзинде «Коммунизмче орду» колхозтун зоотехник М. Д. Бийек болгаш улус ажалы-агылгыны өскө-дээ адырларын төлөткелчир бол.

Эзээн хой кижилер республиканың Дээди Совединиң де-путаттарын кандидаттарына ийн уда депштитир тур-рарлар. Чижээлээр, «Кызыл тууг» эргелешкине дап-чылар бригаданың бригадир, Ленин орденниң эл С. Б. Саидан, «Тоора-Хем» совхозтун директору эл В. С. Тамдын-оол, Бай-Тайгада «Мурнакчы» колхозтун даргазы эл Х. Ч. Куудурунай, Тываның хоочун болгаш сурагыл чогаалчысы С. А. Сарыг-оол болгаш оон-дээ өскелер. Устуңда адаа-мыс болгаш өскө-дээ депутаттар чоннуң оларга көрүскен иделгил биди-биле үнелен, депутат хүлээлгелери эки күс-селди турарлар.

Туугузу Семен Баянович Саиданын ал көрээлери. Каш он чыл дуургузда тууг-биле холбайын келген ажалын бодунуң мергеншигине хой аныктарын өрөткен. Тууг ма-териалдарын камнаар, социалист чарышты калбартыр дөст оон-дээ өскө чугула айтырларын нестериди тала-зы-биле оон үндүрүп турар индигиаларын эки билер бис. В. И. Ленинни төртүтүлгөштин бээр чус чыл болуп ибилешкине белекелдин үзүлдө Ак-Довурак хоорайда ту-дуг бригаданың бригадир, СССР-ниң Дээди Совединиң депутатты эл С. Б. Сендажы ийн бригаданың аразында социалист чарышты эгелээди ден саналды ол киниген. Ийн депутаттын удууртка бригадаларының аразында ча-рыш ам-дээ үрүлүктен, харып өскө бригадаларче не-терээн.

Эп Саидан агитатор. Республиккага, чуртка, делегейге кан-ды-бир олаа болушкунулар боту бээр өңү кады ажалдап турар ш-орунче таныштырып, солудан ымыкыр номчу-ланы кылды турар. Депутат хүлээлгелери база-ла багыт эес күсүлдин келген. Кызылдың база районларын салгыт бол-гаш хой-пийти кемингелер чертериниң ажалын хыяжым, оларны экилериниң дүжүлгүлүн нестердин, четистер-биле туруштуг демсегин турар.

Депутаттарыны Степан Агазович Сарыг-оол, Василий Саиданович Тамдын-оол чүгө боттарын кылмы турар ажалында мергендиги эес, ажал салгалды кижилерин илжидиргелер, коммунизмин чээ кижини хевирлен тур-гуузын угуз салгышкыны кийри турарлар. Эп Сарыг-оолдун бистин солунууска бижээни «Амалдаан элчи камна» деп чүгүт республиккага калык тууга-жалымын болдурган болгаш ажал өскөтө угуз оорелди, буга-редин чыгып болган.

Бистин кандидаттарыны соңгукчуларга таныштырып турар үеде, чүгө оларнын намырларын номчуру-биле кы-агаарлаттырмай, бодунуң херээжин мастери бооп турар ол кижилерин байлак дүжүлгүлүн өскелерге нестер-диринче кол уганышкыны кылды херек.

Беш чылдың маадырлары

ХАВЫЯЛАГ МАЛЧЫН

Тес-Хемниң Хүрел-Ду-гай ам хойжу Балганың ада-амы аңчы Оюн Уаңайын шайада хуу амыраладыг арат чорал-дээ, оң соонда тус черге органиастатты-ган баштайгы эштеке-дээ ажалдап турган чуртап чорал чери. Уйен чылдар эгеленде, 15 харычынга чедир оон чазат биле чылга аразы-га көжөрдө аа-аңааның каш хоюн сүрүчү, элч чус боорга МЧДЗ даргазы тарап ачтар байык муучу, адалым тууш күш-аңааның чымжыгыга чачыккан.

Индиге хулаадир хой сү-рушкөн шапгарын оолук ада-невиң чылгаала кезээ шогал алган чүвешин хан-ны билин маан чил шыда-

байы, эргө-де удун каар тур-гулаан. Ашак олгун эдериң алгаш хой кадарып чоралда даңгаар чыгыр: «Эр кижин бергелерге торулбас, ажал-тыр, кезээ болза эки, олгун. Бистин ада-өгбөнүң шат шайдап тура-ла мал ажал-дыг чорал улус боор. Эргин-де хамаанч, амы бо чээ үеде билин хууңу-дээ, пий-тин-дээ мал ажалы чугула бооп арат эвес. Илчигиш кезип барып кызыр ажал-дың амыралагыштын пий-тин ал, аңа кижин биче-де-ле өрөткөр чор.»

Ата-ынның бо чалгылары баулар-шын алган тускай мергеншигине хандыкчал, оон чакытарын ажал билин ажалып паңг чүткүз Оюн

күннүн байдалында эртип турар. СОҢГУЛДА КАМПАНИЯЗЫ-НЫҢ ЧАА ЧУГУЛА ҮЕ-ЧАДАЗЫ: РСФСР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИ-НИҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ЧЕР-ЧЕР СОВЕТТЕРИНГЕ СОҢ-ГУЛДАЛАРГА БЕЛЕТКЕЛДЕР СЭКП-НИҢ XXIV СЪЕЗДИЗИ-НИҢ ТӨӨГҮЛҮГ ШИИТПИРЛЕ-РИНГЕ СОРУК КИРГЕН ПОЛИ-ТИКТИГ УЛУГ КӨДҮРЛҮҮШ-

САМАГАЛДАЙ

Самагалдайны Култура бажынында сурун чурта-чылар, колхозтарын болгаш совхозтун төлөткелчир чыгалар. РСФСР-ниң Дээди Совединиң депутаттары кан-дидаттар буга-редин кижин М. О. Миничама соңгулда-га белекелдерин политиктиг бедик көдүрүшкүн-биле каа-барганын хуралга чугаалаан.

Чалааланың № 865 соңгулда округунда РСФСР-ниң Дээди Совединиң депутаттын канди-даты Байкара Шожубеена

Долчамааның намыр-биле чыгаларын ол таныштыр-ган. Бо чылдың июнь 13-те соңгулда хүнүнде чонун те-лештиг кызы Б. Ш. Долчамаа дөстү бадылашкыны бээр-пче соңгукчуларын эп Минича-ма кийтирган.

Дарааның «Ак-Эрик» кол-хозтун даргазы У. Эрденей сөз алгаш, чаа-беш чыл пазаны хууса бегинде күсүлдер дөст демисеге ак-эрикчилерин кү-женишкенин ажалдап тура-рын дынатынган, чыл пла-

низын болгаш 7-ге чедир күсү-дир бис деп чугаалаан. Депу-татка кандидат дөст бады-лашкыны бээр дугайында санаалды илп-биле тектип ту-рарын ол илергейлеш, депу-таттын кандидатын соңгук-чуларын мурунун чачыны берген.

Хуралга «Тес-Хем» совхо-за ажалын комитетиниң дар-газы Х. Чүгүр-оол, Шуурак-тың илп белекел пунктту-нуң начальниги В. Сүдүр, Тес-Хемниң районо өргелекти-

САРЫГ-СӨП. Район болгаш кээдэ Советтериниң депутат-тарын кандидаттары депши-дер талазы-биле ажалыч чон-карып хуралдары органиаст-тыг эртин турар.

«Коммунизмче орду» кол-хозтун колхозчуларынын илптин хуралы Кок-Хаалтын № 41 соңгулда округунда ол колхозтун даргазы А. А. Мор-гунуң, төп сүт-баран ферма-зының коллективни № 42 соң-гулда округунда колхозтун мурунго саанчызы Н. П. Арапчааы район Советиниң депутаттын кандидаттары кылдыр бир үн-биле депши-кен. «Коммунизмче орду» колхозтун мал элчизи С. А. Киликти, колхозта склад ар-гелектизи А. А. Черышев-ын колхозта херээженер ор-

ПЛАНЕТАЛАР АРАЗЫНЫҢ АВТОМАТТЫГ „МАРС-2“ СТАНЦИЯЗЫ УЖУДУУШКУНДА СЭТА-НЫҢ ДЫҢНАДЫ

Космос делгемин болгаш хүн системаның планеталарын пийтирериниң программанын-га дүштүр 1971 чылдың май 19-та Москваның-биле 19 шак 23 минутта Совет Эпи-ленин планеталар аразынын «Марс-2» деп автоматтыг станцияны салып үндүрерин ботандырган.

Станцияны салып үндүргенин кол-ла соругалы Марс планетаны болгаш ону долга-дыр делгемнери өөренир ажа-зы-бүрү артем шийтиледериниң комплекстини кылдыр болуп. Оон аңгыда станция-нын Чер-Марс аразында орук-ка ужударынын үзүлдө хүн плазманын, космос херел-дериниң болгаш радиацияны байддыг хевирлерин база шийтилер.

Автоматтыг станциянын деңгизи 4.650 килограмм.

«Марс-2» станцияны Чер-нин кылмаал спутнигины орук аразында орбитадан Марс планеталар ужударынын траекторияны салып үндүргөн. Чер чогуңда орбита-дан салып үндүрүшкүнү Мо-сквамы-биле 20 шак 59 ми-нутта кылган. Ол үеде чеди-рикти-ракетанын сөөлү кез-ээ станцияга ийги космос дүргөдөшкенин ажал тур-рар дүргөдөшкенин болдур-ган.

Автоматтыг станцияны ужудуушкунун траектория-зынын параметрлерин санап каанынга чөөк. Ужудууш-кунуң оруула оон шийтеш-кинини траекторияны таа-рыштыгарын көргөн. Плана-еталар аразының «Марс-2» станциязын Марс планеталар чедир ужудуушкуну 6 ажал ай уртатчулар. Станция 470 миллион километр хире орутуу эргеш, 1971 чылдың ноябрга Марстын деңгээ-ринге чедер.

Ужудуушкун үзүлдө стан-ция-биле радио-харылааны болгаш телеметриктин инфор-мацияны хүлээп алдырын 928,9 метерг частота-биле ботандырып чордур.

Планеталар аразынын стан-цияны тургускан аппарату-ра чогулгалыг ажалдап турар. Планеталар аразынын ав-томаттыг станцияны «Марс-2»-нин ужудуушкуну «Марс-2» космос харылаанын Тевтен-ден угал башкаар.

Кээп турар информациялар-ны башкарыла-салага те-вүнде болгаш СССР-нин Эртем-нер академиянын институт-тарында ажалдап кылдып тур-рар.

Л. И. БРЕЖНЕВ КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИН ХҮЛЭЭП АЛГАН

Май 19-та Кремльге СЭКП ТК-нын Чингине секретары Л. И. Брежнев албан баулуун аян-чорун кылды. Совет Эпи-ленинде чоруп турар Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

СОВЕТ-КАНАДА ЧУГААЛАЖЫШКЫНАР

Май 19-та Кремльге СССР-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгинин болгаш Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

Найралчы байддалга эркен чугаалажышкынар делегити айтырмырларын болгаш ажал чок чорукту бижылаарынын хо-

(СЭТА).

КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНГЕ ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

Май 19-та Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

ГРАФИКТИ МУРНАВЫШААН

Кызылдың алты заводу рес-публика пайыскалынын му-рунчү буга-рединиң бисиге бисиге. Тоску беш чылды күш-аңааны чедириниң эгелешкини эгелээ. Эрткен дөст айларда коллектив планын оналга-ны 102 хуу күсүлгөн. про-дукция сайтарынның даалга-зы ажырган. Бо үеңчү про-дукция буга-редин турар про-дукцияны бот-үзүлгө эээн чилгелген.

Ажал-ишчилерин ортузун-да СЭКП-ниң XXIV съездин

ниң шийтирлерин амыр-алага ботандырып дөст со-циалист чарыш калбарган. Галина Маринича удууркан пийи неги чарыштын тизек-чип болуп турар. Оон про-дукциянын иштары эки, илчигиш санды ажалычарын өңү негелден угаткан. Бо некте эштер Гавриченко, Ли-мичий, Макаров ымыкшас-тер чүгө эки билер мас-тер чүгө.

Тоску беш чылдың баштай-гызынын планын оналгазы

хуусаа бегинде күсүлдер та-лазы-биле москваларын эгелешкини ажал ажалдууң коллектив бугурун-биле тек-ки, бо чылдың планын дека-барь 27-де күсүлдер хүлээл-гени алган. Оон күсүлдер дөст ажал-ын бүдүрүлгө калбар-ган. Майын эркен ийн ол хоңуңда продукция бүдүр-генин оналгазын коллек-тивни кижигүнери график-те айтканын ажал ажур күс-седи берген.

В. НИКОЛАЕВ.

ПРОТОКОЛГА АТ САЛГАН

Май 19-та СССР-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиниң Дарга-зы А. Н. Косыгин болгаш Ка-наданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо консул-ташлар дугайында совет-канада протоколга ат салган.

(СЭТА).

АЛТАЙНЫҢ МАШИНА ТУДУГУЛАРЫНЫҢ СОЛУНГАЛАРЫ

РУБЦОВСКИЙ (Алтай край), (СЭТА-ның хур.). Алтайның кээдэ ажал-аңаи машина ту-дугушкунуң төвү-Рубцов-скийн бугу бугурулгелер москваларын эгелешкини пийи-биле дептең. Бугу-рулгелерин коллективтер бегиниң социалист хүлээл-гелерин алган. Продукцияны бугуруп үндүрүп болгаш сай-тар ажалы-биле бо чыл-дың планын декабарь 27-де күсүлдер. Даалаган ажур тракторларын, хуурун ажал-дап кылдыр чешек-херекте-дери болгаш артык кезекте-ри ажал миллион рубль түгө бугуруп үндүрүп. Улустан хер-етел бараанын бүдүрер 25 хуу көвүдөр. Ылчаарга бүдүрүлгө кемизиниң не-меде өлүлгелениң 90 хуууу күш-аңаанын бугурушкуну бегиниң күсүл-биле алды.

(СЭТА).

КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНГЕ ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

Май 19-та Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНГЕ ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

Май 19-та Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНГЕ ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

Май 19-та Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНГЕ ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

Май 19-та Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНГЕ ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

Май 19-та Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНГЕ ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

Май 19-та Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНГЕ ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

Май 19-та Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНГЕ ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

Май 19-та Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНГЕ ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

Май 19-та Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНГЕ ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

Май 19-та Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

КАНАДАНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНГЕ ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫН

Май 19-та Канаданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо хулаап алган. Ак сепкилди, лайы-ралчы байддалга эркен беледге делегитин өңү келген ай-тырмырларын база Совет Эпи-ленин болгаш Канаданың аразында харылааларын хөгжүдериңиз айтырмырларын чу-гаалашкан.

(СЭТА).

ПРОТОКОЛГА АТ САЛГАН

Май 19-та СССР-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиниң Дарга-зы А. Н. Косыгин болгаш Ка-наданың Премьер-Министри Пьер Эллиот Трюдо консул-ташлар дугайында совет-канада протоколга ат салган.

(СЭТА).

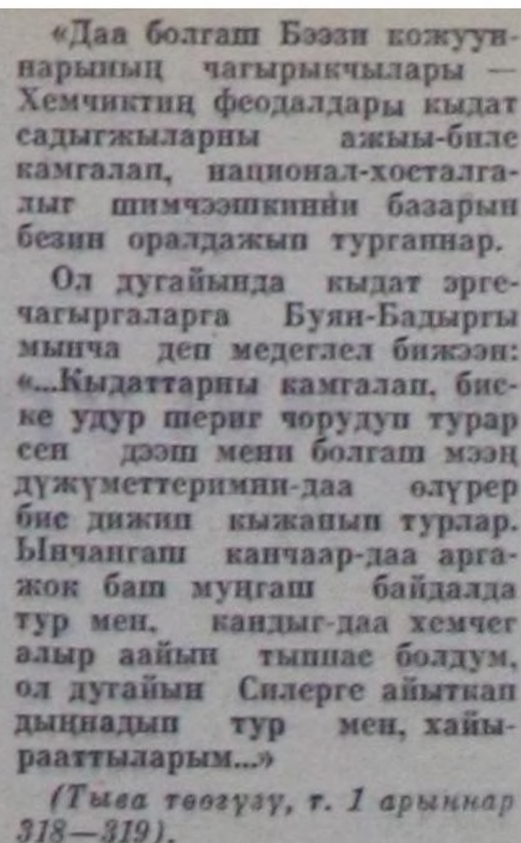
АЛТАЙНЫҢ МАШИНА ТУДУГУЛАРЫНЫҢ СОЛУНГАЛАРЫ

РУБЦОВСКИЙ (Алтай край), (СЭТА-ның хур.). Алтайның кээдэ ажал-аңаи машина ту-дугушкунуң төвү-Рубцов-скийн бугу бугурулгелер москваларын эгелешкини пийи-биле дептең. Бугу-рулгелерин коллективтер бегиниң социалист хүлээл-гелерин алган. Продукцияны бугуруп үндүрүп болгаш сай-тар ажалы-биле бо чыл-дың планын декабарь 27-де күсүлдер. Даалаган ажур тракторларын, хуурун ажал-дап кылдыр чешек-херекте-дери болгаш артык кезекте-ри ажал миллион рубль түгө бугуруп үндүрүп. Улустан хер-етел бараанын бүдүрер 25 хуу көвүдөр. Ылчаарга бүдүрүлгө кемизиниң не-меде өлүлгелениң 90 хуууу күш-аңаанын бугурушкуну бегиниң күсүл-биле алды.

(СЭТА).

КОЛ КУЛЬТУРАЛАРНЫ

2-ги арын ● 1971 ч. май 21 ●

Кобдо (Моолда сл хоорайны тывалар Хомду кода ден адал турганнар. Ам онун Джаргалант ден адаар) хоорайнын ши-
зины дыка хой кыдат шеригил турган. Оларга, кыдат эже-
лекчилерге удур моол араатар тура халышкан. Тура халаан
моол араатрга дузалажыры-биле тыва араатар база чеде
берген...» (Тыванын тоогуту, т. 1, аршиннар 316—317, 320).

Магич төрөний ирманын суугар базары. Шерпигин башчыма даралатындагы чепсэр хирелгй, 50 шаа соондан онкаар хурун боозан агыда ескеан чактыр бооларлыг. Харын-даа боо-монгузу чоктары-лаа бар. Бээзи кожуулауун шерини Баян-Тала чурттуг Лопсан-Чейзеанг даргаларын каан.

Буян-Бадмыры ноян мычаар-даа Даа кожуулаан шериг чыг хамаян ток, харын кылат салгыжылары чызаанын-га чыпп, оларын камгалаан-караттаарынаа ойсеткип тур-ган деп дынаан бил.

— Дугун Хобдонун сонгу эл таллаанда чуче агык кылат шериг шивээске чазе та-варыл кырдалар. Чугле тур-тукаян уш киланын андараа-дып чыдап калдымыс. Дуге-ген аттамыаажо хоржо-дел, ол кижж уламчылан ка-ды.

Эртевинде моол атраттар-бист кыжактыг оңгачалар-биле хемелетип кежире берди-лер.

(Ында, арын 320).

данын төлүдүнө хамхыг өдүргөч кыдат шеригтер, оларын боомонгузу, ая-хүү, төгөлөр чыгышкылар чоораан. Ол тулушугунаан 9 тыва өлгөн болгаш 20 шаа кичи бадылгатыршаан болду. Та канчан ок өршөөдиг боор чүве—хеп сый чүве-тир—ден, чугаалды.

Хобдо кавыжыга моонпозон тыва, моол шериги дадылаан көөргө 6 муң шерг кижиг болган дээр. Тыва шериг чеди чүс хире дижир чоораан. Ылачалазжок оон-даа хый кылдыр адаар кижилер баса турду.

Биегнй сорвустан чахар шериглер, оларны эдерип еске моол шериг сөктүн кирген чүве. Тулчуушкун чээли кодазынга челин чорла Хевей ам-
жээн КУУЛАР ОРУС,
Баян-Талада төөгүнүң, кул тураның тураскаалдарың кам галаар Бүгү-Россия нинтиле линиң эге организацыйыны лагазы.

ВИЛЬНЮС. Совет Лит

жиши деткивишаан, сульфат
дыр целлюлозаны болбазын
радыр агрегатты, а оз миш
буздуур пехты, картон кызы
машинаны хуусаадан эрт
ажылаага кипиреэз чинит
пирлээн. Чиг-этти болгаш
терналдарны камны чары
дап, техниканы болгаш му
нуччы технологияны ажы
дап тургаш, продукцияны
бот-үнесин эрткен чымдын
дан барык дорттүз биринг
чедир чынгидер.

Кеңээ аялм-агый культура-
ларының сорт шевендизиниң
таалаы-биле комиссияны то-
мулгаат толуктеңчилер
үнүш шевенчилери май 18-
ССРЭ-иң Кеңээ аялм-агый
министрствозунга ботан ба-
дуучу пленумунга чыгыптар
нар. Олар эрткен беш чылда
ажылдың түгүдүндериң
гап күрүңдеш сорт шевен-
дизин ачкычкер. СЭКП-иң
XXIV съездининиң шийит-
лери-биле холбаштыр ча-
сорттары аныгалта киире-
рин дүгүлдеш сорулгала-
дугайы чоттааланың көргө-
дүрүңү.

Совет үнүн аякы-агыймыл амыг үеде 200 аякыг културалар, 4800 аякыг сорттар баш хайнактар аякыглаттыны турар. Эрткен беш чылды дургузуда 718 хайнактар райончуду, тараан. Ол аякыг ачында беш чылды турт тараа ажаал алышыны 37 миллион тошуга көзү деткен. Тарымал тоорукту хөвөнчү чал сорттары делгенде бирги черде турун тарап.

Партиянын XXIV съездинин Директориясы тарапынан ларын мурунгу уугу сорууларын салган: бо беш чыда да чус аягыч чаа сорторнын болган хайнактарын куугу тураларын шоддерге калбаа биле тарич, азыгалан эгедзе ужурууг. Оларан «Аноран» «Кавказ» дзеи ишакчи кызым тас узунинверт, кек-таран, чын, кыргыч-ларачын, чиги, севкалызын, лартофельдин, погааларын болган мал чачын куугу тураларын чач сорторы тоску беш чыда чуртун шоддерине эч баштайгы джудун бээр.

(СЭТА-нын корр)

Москваның пионерлериниң
байырлыг парады

Мавзолейниц пидириниц

Комсомолдун Москва хо-
гай бөлгаш районнар органи-
зацияларының туктары
көдүрүп үлдүргөн. Пионерлер
Мәдрәсәләр, балалар сарайы,

ВЛКСМ-нин МХК-нин бирги секретары С. А. Купреев уругларга чүве чугаалаан. Ол пионерлернин «Кезээде белем!» деп бирги Бүгү-эвилел маршынын түнүгөдөрүнүн

Пионер организациясының хоорай чөвүлелинин болгаш хоорайның пионержи штавының найысылалдың авыяк пи-

оверлеринге кыйгырымы чагыланып үнгөн. Оң кол узакта: пионер отряды бүрү партианың XXIV съездинин материалдарын өөренип, о күүседиригеге иденкейлиг далажыр.

Найысмаалды пионерлер парад чыскаалы-биле шөлд эртип, өөредилгеге чедин кийнеринин, «Кезээде белег деп Бүгү-эвиле марыкын ажыл-херектеринин дугай Торези чуртка, Коммунист партияга, Ленинчи комсомол айтыскалар.

Пионерлерниң мурнууда
чаа-чаа ажил-херектер. Кел-
чыллы анык ленинчил-
ниң организациязының
чылы болур. Ычангаш чу-
туң пионерязы аңа төл-
тит ужуражырынга беле-
нип турар.

(СЭТА-ның корр.)

ЧАЗАКТЫҢ ХУРАЛЫ

КАИР. (СЭТА). Катмышкан Араб Республикасынын чаа саставтыг Мивистрлер кабинетинин баштайгы хурамы президент А. Садааттын даргалаашкыны-биле бооп эрткен. Сөөлгү хувиерде президенттин декреттери ёзуугар КАР-нын чаазанын болгаш Араб социалисттик эвилел партиянын удурттуггазынын саставына ёскерилгелерин кииргенин моон мурунунда дың-

наткан болгай.

Чазактың хуралында президент А. Садаг чуве чугалаан. Информация министри Хатемин парламент толуктегилеринге диннатканы-биле алырга, Садаг чурттуг ишти-ки байдалынчыл чамдык айтырыгларын тайымбырлаан. КАР-нун даштыкы политиказынга хамзаарынтыр кандыг дие, чул политика мындагыл ийн принципке удеген.

леттинген: девискээрлерге хамаарыштыр-даа база Палестинаның улузунуң эргелеринге хамаарыштыр-даа кандыг-даа дүжүк беришкиннер турбас» дээрин А. Садат демдеглээн.

Бодууц ажил-чорудула-
зынга Министрлер кабинеди
социалистиг чаалап алыш-
кынварны быжыглаарының
эргежок чугулазын барымдаа-
лаар ужурлуг деп, президент
чугалаан.

КОСТА-РИКА
КОММУНИСТЕРИНИҢ
СЪЕЗДИЗИНДЕ

САН-ХОСЕ. (ЭТА). Коста-Риканың Үзүсү авангард партиясынын XI съездин УАП ТК-ын Чингис секретары Мануэль Мор Вальвердеиң отот ишлектин чакы-гы-биле чуудуг деп санаан. Ишлектеде амгы уче-дала делегей байдалын бол-гаш партиянын ажил-чу-гулазын анализтгон. Деле-гейинг революстуг шыңчы-лыгынн кошкарды, чарылды-рычыче улаганн антикомму-низмни болгаш антисо-циализмни бүгү хевирлериниң удуш шийтирилг демисек-терин, марксизм-ленинчи өө-редитин шугуру камгалаары-нын болгаш ону улус ма-салазынн ортузунга нестере-диришнн ортокко чугулазы-на демектеден резолюцияларын-га сөөд хуузал алган.

Съезд УАП-тың Топ Коми-тетин соңгаан, партиянын чак устанын хуузон алган болгаш чоокку чылдарда де-миселдин программанын чууд-дуг деп санаан.

ПАРИЖ. (СЭТА). Португалия дайынсымрактар хамаарымлыне Замбияны девисюркэне база катан хададан. Франс Пресс-агентиелдин корреспондентилдин Луисакадан дайынсымлыне бэриле алакан, уш калод чедар сангы португалия солдатынын отряды Замбияны девисюркэне шүргүс киргеш, чурттуг согу-барым талаздына Канонген деп черич чогуудан Замбияны позиния тайнымлыне хадаан. Ош соонда чынг-бисе эртпн бар чоран автобусу халдайчылар боолан, түшүндиле Замбияны элзэн камчы хамаатылары омурткен.

Замбияның иштинки херектер министрствооунуң парлап үндүргөн дыңдадында айтыканы бола, Замбияның шериг полициясынын дузалалары-биле чедэ берген отряды оларын боолаан болгаш девискээр урекчилери амы-тынын хайырапап, дещи чорукчу уюрга таварышкан. Олар түтүүшкүн болуңго өлгөргөн дорт кижини каалкан.

Бо үеде замбий армияның дайынчы белең байдалга тургускан кезектери Ангола-бизе кызыгаарлашкан девискээрде байдалды бүрүнү-биле контролдан турар.

Ы Н

Москвада СССР Эвдэленин М. Горький атты Академиктин уран чүд театры «Душенин Тобоска» деп чаа шийин көргөсөн. Ону РСФСР-нун улустун артисти О. Н. Ефремов тургузуп, режиссерлаан. Чурукчуу — И. А. Димент.

А. Володинин ол ариктик комедиясында Сервантесин «Дон Кихот» романын мадирларынын салым-хуузу моол сонгаар калдык бооруну дугайын, кошкарта болган башкаларга дуулаар, хоралык болган шын эвес чоруктарга дуу демисекар дугайында «Рыцарь» чатыгылары кайы хире улут амыдыратын күштүгүл дээринин дугайын шийде көргүзүп турар.

ЧУРУКТА: шийден көргүзүп. Алыска — РСФСР-нун улустун артисти Т. В. Дороница, Лусе де Караскиль — РСФСР-нун улустун артисти О. Н. Ефремов.

В. ЕГОРОВТУН ФОТОЗУ.

Шийтпирлээри чугула айтырыглар

Уругларнын музыка школары

Музыка—уран чүдүдүн кол адыры. Ону сонугурап, хандыр өөрөтүп, билип алыр көпчүгү чугула. Эрте шагдан бээр кичилер ыры-бале ийес өзүн кезген болот. Билчү чашты өстүрүп отурар ие белин баштай-ла өлөй ыры-бале өзүн эгээр болот. Ыры чүдө өөрүшкү-хөгү хаймы-тырып турарында айтыла, ол амыдыратын өөрүшкү болган, ол кичилерге чаа күштү немес турар. Чамдык кичилер музыканы ала-ла бир түбө кылдыр бодаар, ону хандыр өөрөтүп, сонугурап көр бода, пармы, берсе болган солун-даа болуру чугула-жок. Музыкага өөрөтүрө хамчалдык, сонугурадык, чүткүлдү болуру көпчүгү чугула.

Бистин республикада музыка школарынын аягында-ла музыкалык культураны амыдыратын ола чугула болушукту. Музыкалык культуранын хөгүдөтүрө ол улут ужурудуздык болган чугула-жок. 1947 чылда Кызыл хоорайга баштайгы музыка школары ачылган. Баштайгы чылда алаа чүдө 20 кичи өөрөтүп турган. Оларын фортепиано салбырында чамдык башкы өөрөтүп турган. Оон бээр бо школары чамдык доо-лаан дээр. 1960 чылда ачылган, он чыл чаа ачыл чорур уран чүдү үчүлдөтүрө.

де бозин ол школарын доозукчулар болуру ортумак болган дээр эртемин башкылар хей болот.

Кызылдын музыка школары Тывага музыка талаа-биле калдыр белектерин дөштү калдыр чедирт келген. Маана тур кураарын ачылган, ыры башкылары, баллистерин өөрөтүп турган. Ол курстарга өөрөтүп, оон эге билип алган кичилер бисте хей. Оларын азында өөрөтүп Түдүп Олар-оол, Бай-Тай-ада Хертен Чыган дээр өөрөтүп азын кичилерин бисте турган. Оларын чамдыктары Тыванын бот-тыныгыр композиторларынын одурууда кирген.

Ам барык-ла район бүрүдө музыка школары ачылган. Баштайгы ачылган музыкалык культураны амыдыратын ола чугула болушукту. Музыкалык культуранын хөгүдөтүрө ол улут ужурудуздык болган чугула-жок. 1947 чылда Кызыл хоорайга баштайгы музыка школары ачылган. Баштайгы чылда алаа чүдө 20 кичи өөрөтүп турган. Оларын фортепиано салбырында чамдык башкы өөрөтүп турган. Оон бээр бо школары чамдык доо-лаан дээр. 1960 чылда ачылган, он чыл чаа ачыл чорур уран чүдү үчүлдөтүрө.

Чедиркиниги эки чүдүдө бисте чедиртүрө шийтпирлээри чугула айтырыглар бисте ам-даа хей. Районнар төртөрдө музыка школары ачылган азын орта-лаан дээр.

Билчарга ук школарын адыры болууда чамдык чедирт ачыл талаа ачылган болот. Чамдык: Ак-Довурактын музыка школары Кызыл-Мажалыкта салбыры үч чыл мурунда-ла ачылган. Бо өөрөдөтүрө чамдык эгээрде ук адыры тускай школа кылдыр өдө турган, кыл чамдык-даа өөрөтүрө чамдык болган. Өөрөдөтүрө ала-чайгаралык хер-тиз ол болу-тур. Курстарын ачылган-херетини тартып турган-да, өөрөдөтүрө түдөк чок эртеин-дир.

Республиканын Култура министрствунун дуулаа-биле барган калдыры чедир бисте-ла-ла таарымчалык ачылган, оларын ачылган баштайгы херек, кылган Ак-Довурактын музыка школары дээр өскө-даа чамдык чедиртө шоолу-ла эвес деп бодаар мен. Мен бодум ук школага ачылдыр-биле алаа улаа барган, кыргыч кылдыр барган мен. Ук школарын дала-ада чамдык эш-өөрөтүрө калдыр таарымчалык баштайгы ботум хуума доо-лаан мен.

Калдыр-даа ачылды эгээрде бааарын тургузуп чугула. Музыка школарынын адырларын ачылдыр мате-

риалдык бааарын баш удур белек алаа турар бис. Билчарга чамдык бердөтүрө кичилер таарымчалык баштайгы кылдыр чедирт ачылган. Тускай өөрөтүрө чедирт адырлар чоруту хандыр, уруглар өөрөдөтүрө ара каар ужура таарымчалык.

Республиканын музыка школарынын кочкуруулар дээр улаа чоруткан. Бо чамдык мартта эртеин чорутуу ачылган-биле багы эвес болган. Билчарга-даа чүдө Кызылдын баштайгы Ак-Довурактын музыка школарынын өөрөтүрөдөтүрө шийид, ма-талга чедир. Райондар кел-генерин кочкуру кирки-ле чамдык дөштөтүрө болган. Билчарга-даа оларын ачылган баштайгы таарымчалык көр болза эки боор. Кызылдын уран чүдү үчүлдөтүрө доо-лаан ачылган район-нары чүдө чорутуу турган. Паштат кичилер бисте мр диктор кичи дээрде мр алы мөргөжүл-дир.

Республиканын 14 музыка школарынын бистин Эрэни-де музыка школары чаа орта-лаан ачылган. Бисте таарымчалык баштайгы кичилер чедирт ачылган. Билчарга-даа чүдө Кызылдын баштайгы Ак-Довурактын музыка школарынын өөрөтүрөдөтүрө шийид, ма-талга чедир. Райондар кел-генерин кочкуру кирки-ле чамдык дөштөтүрө болган. Билчарга-даа оларын ачылган баштайгы таарымчалык көр болза эки боор. Кызылдын уран чүдү үчүлдөтүрө доо-лаан ачылган район-нары чүдө чорутуу турган. Паштат кичилер бисте мр диктор кичи дээрде мр алы мөргөжүл-дир.

Музыкалык культуранын хөгүдөтүрө ол улут ужурудуздык болган чугула-жок. 1947 чылда Кызыл хоорайга баштайгы музыка школары ачылган. Баштайгы чылда алаа чүдө 20 кичи өөрөтүп турган. Оларын фортепиано салбырында чамдык башкы өөрөтүп турган. Оон бээр бо школары чамдык доо-лаан дээр. 1960 чылда ачылган, он чыл чаа ачыл чорур уран чүдү үчүлдөтүрө.

Баштайгы чылда алаа чүдө 20 кичи өөрөтүп турган. Оларын фортепиано салбырында чамдык башкы өөрөтүп турган. Оон бээр бо школары чамдык доо-лаан дээр. 1960 чылда ачылган, он чыл чаа ачыл чорур уран чүдү үчүлдөтүрө.

Баштайгы чылда алаа чүдө 20 кичи өөрөтүп турган. Оларын фортепиано салбырында чамдык башкы өөрөтүп турган. Оон бээр бо школары чамдык доо-лаан дээр. 1960 чылда ачылган, он чыл чаа ачыл чорур уран чүдү үчүлдөтүрө.

Баштайгы чылда алаа чүдө 20 кичи өөрөтүп турган. Оларын фортепиано салбырында чамдык башкы өөрөтүп турган. Оон бээр бо школары чамдык доо-лаан дээр. 1960 чылда ачылган, он чыл чаа ачыл чорур уран чүдү үчүлдөтүрө.

Агаар хайгааракчылары медээлен тур

ЧАСТЫН БАЙДАЛЫ

Сонгу болган муруну чүдүдөтүрө азын агаарын температура 45 градус чедир турда, калдык амы чамдык уде Совет Эвдэленин деискаринге агаарын байдалы дика ылды.

Ортаагы Азиянын муруну чүдүдөтүрө 35 градус, калдык, тарва-былаа билин турар. Кубанын ховуларында ол-шым чедир турда, Кавказга үргүдөтүрө димир-рошканын чатыр болуп турар. Кавказдын Кара далай эртеринде суг 15-17 градус чедир чылды берген. Крым чогулда 13 градус, Украина болган Молдавияда бүгүг чамдыкын хувир эртин, хемирин суг диктор турар. Балтын далайын эртеринде болган Белоруссияда болган чамдык 18-25 градус.

Европанын сонгу талаа соосумар, чамдык чатыр, хар чаа, хат хандыр, соок дунер болуп турар. Хар чатыр метрин амы турар. Таймырга чатыр байдалы билин турар, үргүдөтүрө 5-10 градус соок, чамдык 15-20 чедир бээр. Далайлар калдыклары дунер дон бээр, чамдык шуугулап турар бээр. Лена-нин адык агымдарында

доштун кылымы 2 метр чыган, хемин соок хаара түдүп алган. Майын үшүк декада-ада Якутскиге дош чатын бадар.

Сибиринин муруну чүдүдөтүрө агаарын байдалы чатыр эвес хевээр: бирде чылды, хувир, чамдык казыр-казыр шуугулап улаа, келсе чатыр, хандыр турар. Арктиканын агаар салымы Уралды дугаар. Муруну чүдө чоруту турар. Муруну Барын Сибирь болган Сонгу Казахстанда соок, чатыр-биле солчуп келген. Омск об-лааны хаа эвес хар шугула, дунерде донаатан, хандыр 10 градус чедир чылды турар.

Чуртун Европа кезинин сонгу чүдүдө, Ортаа Урал районнарында майын ортан үе-инде серин, чамдык чатыр, хар чаа турган.

Балтын кыдында, Белоруссияга, Россиянын төн об-ла-тарында барын чүдө хат донаатан, чамдык чатыр, серин хувир солчуп, чамдык чедирге шоолу эвес димир-рошканын чатыр, хандыр агаарын температура 20-25 градус чедир, каа-нагылаар.

Сибиринин муруну болган

Бойдустун каас-шын чатыр чугулаарын оңу оску-туулаа, тайгаларга хар чаа, хем-хемдерин эртерин донаатан эвес берген, аны кичиле чатыр чатыр, оларга олут-туулаа, чүдө чидирини мш-мш, кыл-бээр кылган, агаарында бир-ле чүдө чете-се мшам апаар чүдө.

Оон адыр дээр чедир-пей, салым-сестик амы-вайы турар о-дур. Сергид дээр эки-биле анык, дин-нээр дээр күзүп белекенин турган бис. Октябрь айын соолу хувиринде аадыр-ымы кышталарга хондуруу каа, Хам-Сыранын эки-аргаларын анык үнүкөн бис.

Чер ара хонган, Хам-Сы-рага кезекте чедир бер-двис. Мурунда атам-биле

адыр чатыр, селбегер улут поштун доорууда курган кудуру кырында тууду каа чамдыкын эсептине. Одадан ээрбин метр хире чедир арык сугулу хемчегин шуугулаа чыккан. Ой-макка азырмын оттарын каа, кезекте чамдык кыл-ган, чамдык алаа, орукка чоруп олура олутун дини-ривисти соок, кептерин асы-кылап калдым.

Эртен диниер чедирини диниер чугулаарын, улаа чамдык адымыс. Дан хамдында туруп негес, чедирин алган чорукан бис. Дини-даа эвес, ол хув боо үнү үсөдүм. Хувун-негес дорон дини олчалык бооп турдуус.

Казахстандын сонгу чүдүдөтүрө хандыр, шуугулаа, агаарын байдалы улау-биле эскерип, соок, дунерде донаатан, хандыр эвес, чамдык булут-тан, чатыр бадар.

Төн болган Барын Евро-пага—Азияга болган Фран-цияга, ГДР, Чехословакия, Польша болган Венгрияга агаарын температура 22-27 градус, чамдык хув-вер каа, ас. Далайлар кылдыр серин, кара булут-тар диктор, димир-рошканын чатыр бадар.

Швейцария муруну чүдү 23 градус, Финляндияда төн болган муруну районна-рында 20 градус. Болгарияга хувир-эвес, чатыр: +22-27 градус.

Сонгу Американы чидын үш үеинге таарымчалык турар деп болот. Канадада агаар-ын температура 15-17 гра-дус, шуугулаа турар. АКШ-тын хой-ле штаттарында тем-пература +20-30 градус, чедир, хаа эвес чатыр тур-да, муруну чүдү каада эг-лөө. Мексикада +36 градус.

ГРЕТА МИХАЙЛОВА, СССР-нун гидрометеоролог-агаарын кол хайгааракчы.

Адыг биле аңчы

Бир хун ийлеа калды үнү-вус. Азын диниер-даа уутуулаа. Бир кырында куду бадир ор мен. Адыг ий чидыр. Исти салаа-биле шатыр кочкуру кырында каа. Билчар-бээр кочуп, ба-зып олур мен. Бир кочкуру кочуп улут адыг ийи бут кырында туруп алган, менче шоолаар деп тур. Аткаа, боо-лак дункер. Адыг менче ха-лымы. Мен-даа ийле-ла бол-дун. Бир боо аштыра ула-тыр туртуп. Чашты берген пожуу адыг «улаан-та-кан». Оон ийи билинчен се-лтир алган, салбай бардым. Калган барган күш чүдө ийик, кочкурудан адыгы салбай-дыр мен.

Боо дээр дээр, база катан

дээр дээр. Пошту куча-тап уутуулап алган турган адыг биле мен чидын дээр чедир чамдыкын. Ондагы келген кочкуру Сергейн чамдык тур. «Кыр-лазын куду бадир орамын адыг поште үнү турган ийи катан адырмын бары дун-ту. «Адыг-биле калчан бер-жи, ойнай берди. Мен та-варышпаа болуулаа та чүд боор кичи сен» диди.

Аңчыларга мындык таа-рылган болулаар чүдө. То-жуу эрес-диди аңчыла-рыдан адыга таарымчалык, ту-чуп турган, ону олуткен эне-лер хей.

К. ОНДАР, аңчы.

166 ХАРЛААН

БАКУ. (СЭТА-нын кор-респонденти). Азербайджан-дын Талыш да-гларында, далай деңге-лиден ийи метр хире бедикте турар Барзаву суурун чурттакчылары бодуну чамдык чедирт-туу—Ширали Мислимов-тун 166 харлаанын дем-деген эрттирген.

Барзаву суурун чурт-такчыларынын барык чартык кези — Мисли-мовтун төрөлдөр. Оон

ушундан үнгөн кичилер—209. Хоочун чурттакчы-нын уругларынын уругла-ры 30 ажы, оларнын эң улуу 80 ажы харлыг.

Чурттуң улуг назылыг чурттакчынын калды эки, хей удаа селгүстө-ринге ынак. Чен чидир эки, таапыр тыртпас, ара-га аймаа шипес деп ону хайгаарга турган эми Шихалиев СЭТА-нын корреспондентинге бычкаткан.

Беш уругну божан

Ганск дээр польша хоорайнын эмнеге чедиринин бир-дизин, шерик алангы. Б. Рихерт дээринин аг-буленин-ден төртүнгөн беш уругун үмү оол болган. Оларын ат-тарын—Адам, Петро, Роман, а ийи ныс уругун—Агния, Ева деп ааган. Оларнын надынын байдалы эки.

Ажыгдала кирген

Чалаа хоорайда амыг уе-ни дериг-херекселдери-биле кылдыган чаа тунар-бажык

ажыгдала кирген. Алаа-хыры угда 40 кичи чунуп болот. Келсе кичилерге бүгү-ле таарымчалык байдалар бар.

Ш. ДУВЕНДЕЙ.

Ногаан эзим, шимээр-ге-ле

Уауг-Хемде Жданов аттыг совхозтун деискаринде ар-га-ып камгалар, ону немей өстүрө амы эвес. Ак-Чатынын Алачын экиминге 1950 чылда тарып олуткан 3 га чеге хаа, 94 га чеге траваа дят ылгар ам 2 метр чедир белин, чаагай эскен, а Шенек экиминде олуткан ха-ды, дят ылгар ам 6 метр чеген. Эрт болган чедирге ыш тарып олутуруу ула-чылаа.

Билчарга амыг чедир болган суурун чурттакчыла-

ры ыш олутур, оларын суг-гары, алаар ажыдарга депкейлиг кичил, 39 кичи ийи эвесота үстү алган ажыдар турар. Ийи эвесоти моторда 6 кичини доктаамал бажылаа, олар чат ыл-гары үргүчү суггары кел-ген. Тарымал экиминин бо-гуш аштан, чаа ылгар немей олутурууга Н. Аракчаа, А. Кошкар-оол, О. Мамаа олар ошак депкейлиг, ак сеп-килдиг ажыдар турар.

К. БИЯМБА.

АК-КӨК ЭКРАНГА

МАЙ 21-ДЕ

КЫЗЫЛДАН

19.30—Телемдээр (орус дила). 19.45—«Сонгунда утуштур». Дамчыдыла. 20.05—«Нурунин ном оранын-да». Эрте тайыдыр филм. 20.25—«Беш чылдык ба-зымны». Дамчыдыла. 20.45—Телемдээр (тыва дила). 20.55—«Ан-нук хемин делеминеринде». Дамчыдыла. 21.30—Чарладар, рекламалар. 21.35—Уран-чечен филм.

Редактор В. С. ШАРВАН.

№ 35 профтехучилище чалап тур

ХООРАЙНЫ № 35 ПРОФТЕХУЧИЛИЩЕ 1971—72 өөрөдөтүрө чамдык сугулаар хулаа алыр чалап тур. Алаа дараада мергежилерин калдыр белектер:

чалаачы-автослесарь өөренир хуусааы 1 чыл; автокран башкарычы 2 чыл; экскаватор машини 2 чыл; шукуатур-будучу 1 чыл; арматурщик-дунзаа-лакчы 2 чыл; хармылаачылар 1,5 чыл; дашчы 1 чыл; Училищеге 15 хардан ору намыз 8—10 класс дооскан оолдарын болган кы-тары хулаа алыр.

ӨӨРЕНИР-БИЛЕ ХУЛАА АЛ-ГАННАРЫН ХАЛАС ЧЕМБЕНИНДЕ, ЧУР-ТААР ЧЕР, АНАА БОЛГАШ АЖЫЛЧЫН КЕП-БИЛЕ ХАНДЫРА.

БО ЧЫЛЫН УЧИЛИЩЕ-НИ БУРУН ДЕРИП, КААСТААН КАБИНЕТТЕР.

ЛИГ, МАСТЕРСКАЯЛАР-ДЫ, СПОРТЗАЛДЫГ ЧАА БАЖЫНЧЕ КӨЖҮРЕР.

Профтехучилищеге өөрөткөн кичилерге өөрөтүп турган үеи ийи амы ста-жыга кире салар. Училищени терини эки доосканарын оларын кудуни бау-таар дээр болган тускай ортумак өөр-өдө чедиринге дораа чорудуп боу-ру. № 35 училищеге техникти чогадыла-ны, бот-тыныгыр уран чүдүдү бол-гун, спорт секцияларын ачылган турар. Кирерин күзөөнөр директорун адим-ти билинчиге дараадык докумен-терин койар: школа доосканын дугайында херчи-лес; төртүнгөнүн дугайында херчи-лес паспорт; үчтүн үндүр калдыган демдектин кичи билинчиге дугайында херчи-лес; Кызылдын полиция-камыдан эми шымалыган; 3х4 хемчээлде 4 фото-турук.

УЧИЛИЩЕНИН АДРЕСИ: Кызыл хо-рай, «Нефть бааары» деп автобус доктаар чер чогулда, ТЕЛЕФОН 21-09.

№ 3 ПРОФТЕХУЧИЛИЩЕГЕ ӨӨРЕНИНЕР!

КЫЗЫЛДЫН № 3 КОДЭЭ ПРОФТЕХ-УЧИЛИЩЕНИ 1971—72 өөрөдөтүрө чамдык сугулаар хулаа алыр чалап тур. Училищеге мындык мергежилерин кал-дыр белектер: ОРТУМАК ЭРТЕМИН КАЛБАР ПРОФИЛДЫН ТРАКТОРСТ-МАШИННИ — 3 чыл хуусаагы, УШКУ КАЛБАР ЧОЛААЧЫЗЫН АВТОМО-БИЛЬ СЕНТӨР-БИЛЕ КАТАП — 10 ай.

Уш чыл хуусаагы өөрөдөтүрө 15-17 харын, 8 класс билинги оолдарын бо-лган кыстарын хулаа алыр. Училищени дооскаарга башкы билинги аттес-ти бээр болган тускай мергежиленин айы-биле разрядты тыспыр. Ортумак эртем чедир алганар оон ыңай дээр өөрөдөтүрө чедир кичи болот. 10 ай хуусаагы курска 17 хардан ору намыз 8—10 класс доосканын хулаа алыр.

Училищеге кирерде шымалыгалар ду-жаава, а белектер. ӨӨРЕНИП ТУР-ГАН УЕЗИНДЕ СУГУУЛАРГА ХАЛАС ЧЕМБЕНИНДЕ, АЖЫЛЧЫН ХЕПТИ, СТИПЕНДИЯНЫ БОЛГАШ ЧУРТААР ЧЕРИ БЭЭР. Ажыл-агыларга бугураа-ла практикаын үеинде сугулаар

ажыгдалган алаа шамын бурну-биле алыр, а чамын училищенин кудуни-биле алыр.

УЧИЛИЩЕГЕ КИРЕРИН КҮЗӨӨННӨР директорун адимти билинчиге, чурттан турар чедирин үндүр бижикте-нин айткан паспортту, 16 хар четөөн-нөр төртүнгөнүн дугайында херчи-лес, 1954 чылда болган оон мурунда төртүнгөннөр шерик биле азы кичи билинчиге шымалыган (үндүр бижикте-нин делегеттер), билинги дуга-йында документи болуп, колхоз, сов-хозтан, «Сельхозтехника» каттыкшы-нын биле шымалыган, 3х4 хемчээлде дөрт учрукту чорудар.

Училищеге киргенер спорт хемти бо-лур ужураат. Өөрөдөтүрө чедир техник-ти чогадылган, бот-тыныгыр уран чүдүдү болгунер, алам-бурт спорт секцияларын ачылган турар.

Билинчиге киргенер 1971 чылдын август 15-ке чедир хулаа алыр. Өөрөдөтүрө 1971 чылдын сентябрь 1-де эгээр.

АДРЕСИ: Кызыл хоорай, Студенческая куудурунда, № 14 бажын, ТЕЛЕФОН 20-92.

Стандарт

Бөгүн республикага болган Кызылга шонар булуттаар,

чаа чатыр. Хаттын дүргөи секундда 12—18 метр, чамдык үеде 18—25 метр чедир диктор.

Агаарын температура республикага 17—22, Кызыл-га 20—22 градус чылды болот.

ЖИНО

МАЙ 21-ДЕ

«НАВЫРАЛ»: «Директор» (1 болган 2-ги кинолар) 10.00, 12.50, 15.40, 18.30, 21.20 шактарда.

«ПИОНЕР»: Уругларга чамдык филмдер 9.50, «Дивос ортудуктун оолдору» 15.40, «Өлүм чок, оолдар» 11.40, 13.50, 17.40, 19.30, 21.20 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Филлер» 10.00, «Циркен аңчыда» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

«ВОСТОК»: «Мон орумга боола» 16.00, 17.40, 19.20, 21.00 шактарда.

ЧАГЫН КИНОТЕАТР: «Чугалап тургалар аа» 17.00, 19.00, 21.00 шактарда.

«ЭНЕРГЕТИК» КУЛЬТУРА БАЖЫНЫ: «Арны» 18.30, 20.30 шактарда.

«СОВЕТ ТЫВАНЫ» 10 ЧЫЛЫ КУЛЬТУРА БАЖЫНЫ: «Полыш-биле таарымчалык» 19.00, 21.00 шактарда.

КОМПЛЕКТИГ ЭКСПЕДИЦИИНЫН КУЛЬТУРА БА-ЖЫНЫ: «Ажыгдалган таарымчалык» 18.30, 20.20 шактарда.

РЕДАКЦИЈАНЫН АДРЕСИ

Кызыл, Шатеркин-Кравченко куудуру, бажын № 3, ТЕЛЕФОНЫ: Редакторун 24-63, редакторун оолакчыларын болган пропаганда калдында 35-21, харымчалык секретарын 23-35, партия ачылдыр калдында 37-13, култура калдында 37-13, кааа алаа-агы калдында 21-47, уагыр калдында 22-64, чаа база совет тургуз калдында 41-27, информация калдында 20-60, бухгалтерия-ны 21-75, корреспонденттер 27-41. Саау калды баганда 32-75 телефон алыр.

ТЫВА АССР-ни Министрлер Чогулунун чамдык Тыванын кичи ТУКТОР Төрлин республика типография (Кызыл, Шатеркин-Кравченко куудуру, 1.), ТС—00284.

Солун неделяда 6 катан үнөр